

30.9.2021

Oikeusministeriö
Lausuntopalvelu.fi

ASIA **Lausunto lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittämistä VN/17651/2021**

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Taustaa

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi lainsäädännön vaikutusten jälkiarviointien kehittäminen. Myös OECD:n suositukset jäsenmaille tukevat lainsäädännön jälkiarvioinnin vakiinnuttamista pysyväksi osaksi suomalaista päätöksentekojärjestelmää.

Lainvalmistelun kehittämisen yhteistyöryhmä kysyi Lausuntopalvelussa eri tahojen näkemyksiä siitä, miten lainsäädännön jälkiarviointia tulisi Suomessa kehittää.

Tavoitteena on kehittää lainsäädännön jälkiarviointia valtioneuvostossa. Kehittämistyössä määritellään yhteiset periaatteet muun muassa siitä, minkälaisista laeista laaditaan jälkiarviointi, mitkä tahot niitä toteuttavat, miten jälkiarvioinnit rahoitetaan ja kuinka varmistetaan arviointien laatu. Jälkiarviointeja voi olla monenlaisia tieteelliseen koeasetelmaan perustuvista tutkimuksista aina yksittäisen lain toimivuuden tavanomaiseen seurantaan virkatyönä.

LPY esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

LPY kannattaa lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittämistä. Se luo osaltaan edellytyksiä paremman ja vaikuttavamman lainsäädännön tekemiselle. Lainsäädännön suunnitelmallinen ja systemaattinen jälkiarviointi kannustaa myös laeista etukäteen tehtävien vaikutusarviointien kehittämiseen.

Jälkiarvioitavat lainsäädäntöhankeet

Laajamittainen jälkiarviointi on tarkoituksenmukaista tehdä vain merkittävistä ja/tai rakenteellisia muutoksia aiheuttavista lakiuudistuksista/-muutoksista. Tällaisia ovat esimerkiksi sote-uudistuksen ns. runkolait, terveydenhuollon rahoitusjärjestelmän uudistamiseen liittyvät lait ja verotuksen painopistettä muuttavat lait. Tällöinkin jälkiarviointi pitää tehdä kokonaisuudesta, ei vain yksittäisistä laeista.

Lainsäädännön jälkiarvioinnin toteuttaminen pitää suunnitella jo lakien valmisteluvaiheessa. Jälkiarvioinnin suunnittelu on perusteltua tehdä ennakkollisen vaikutusarvioinnin valmistelun yhteydessä. Tällöin jälkiarvioinnissa voidaan mitata sitä, kuinka hyvin lainsäädännöllä saavutettiin sille asetetut tavoitteet ja kuinka hyvin vaikutusarvioinnit toteutuivat.

30.9.2021

Jälkiarvioinnin resursointi ja toteutus

Jälkiarviointiin pitää varata valtion budjetissa erillinen arviomääräraha, esimerkiksi valtioneuvoston kanslialle.

Osa jälkiarvioinneista toteutetaan virkатыönä, mutta yhteiskunnallisesti merkittävässä lainsäädäntöhankkeissa on perusteltua teettää jälkiarviointi myös riippumattomalla tutkimuslaitoksella.

Jälkiarvioinnille ja sen toteuttamiselle on luotava selkeät kriteerit.

Jälkiarviointien koordinointi

Valtioneuvosto voisi olla oikea taho koordinoimaan jälkiarviointeja, koska se viime kädessä vastaa lakiesitysten valmistelusta eduskunnalle. Esimerkiksi valtioneuvoston kanslia voisi olla luonteva toimija vastaamaan jälkiarviointien koordinoimisesta. Koordinaatiotehtäviin sisältyy jälkiarvioinnin ohjeistusten ja toteutusaikataulujen sekä kriteeristöjen luominen.

Jälkiarviointien hyödyntäminen ja avoimuus

Lainsäädännön valmistelusta vastuullinen ministeriö on veloitettava antamaan vastineensa jälkiarvioinnissa esitettyihin huomioihin. Vastuuministeriön on myös tehtävä esitys, mihin toimenpiteisiin se ryhtyy mahdollisesti havaittujen puutteiden tai epäkohtien korjaamiseksi, esimerkiksi valmistelevaan muutosesityksiä lainsäädäntöön.

Jälkiarviointiraporttien pitää olla julkisia ja avoimesti saatavilla.

Jälkiarviointien julkisuus ja avoimuus edellyttävät tiedon helppoa saatavuutta. Siksi on tarkoituksenmukaista tehdä niille oma verkkosivusto. Tälle sivustolle voitaisiin koota tehdyt jälkiarviointit ja raportit niistä sekä tarkastelun kohteena olleiden lakien ja lainsäädäntöhankkeiden vaikutusarviointit.

Yhteenvetona

LPY pitää tarpeellisena lainsäädännön jälkiarviointien kehittämistä.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,
Ismo Partanen
toiminnanjohtaja